

УДК 378.147.091.33-027.22(073)

Барановська І.Г. Педагогічна практика з мистецтва у початкових класах закладів загальної середньої освіти: методичні рекомендації. Вінниця: ВДПУ. 2025 . с. 51

Автор

Барановська І.Г
Baranovska I.G.

Назва

Педагогічна практика з мистецтва у початкових класах закладів загальної середньої освіти

Teaching Practice in Arts Education in Primary Classes of General Secondary Education Institutions

Ключові слова

педагогічна практика, мистецька освіта, початкова школа, планування, звітна документація, організація практики, програмні результати, методичні рекомендації.

teaching practice, arts education, primary school, planning, reporting documentation, practice organization, learning outcomes, methodological guidelines.

Анотація

Методичні рекомендації присвячені організації та проведенню педагогічної практики з мистецтва у початкових класах закладів загальної середньої освіти. У виданні розкрито зміст, завдання та програмні результати практики, визначено вимоги до її організації, баз проведення та потижневого планування. Представлено методичні поради щодо розробки документації, зразки звітних матеріалів та алгоритм підбиття підсумків практики. Матеріали спрямовані на підвищення професійної підготовки майбутніх учителів мистецтва, формування їхніх методичних умінь і готовності до ефективної роботи в початковій школі.

The methodological guidelines focus on the organization and implementation of teaching practice in arts education for primary school settings. The publication outlines the content, tasks, and expected learning outcomes of the practice, as well as the requirements for its organization, practice bases, and weekly planning. It provides methodological advice on preparing planning and reporting documents, including sample templates and procedures for summarizing practice results. These materials aim to enhance the professional training of future art teachers, support the development of their methodological skills, and strengthen their readiness for effective work in primary school art education.

Текст

ПЕРЕДМОВА

Педагогічна практика є однією з найважливіших форм підготовки майбутніх учителів, адже саме вона поєднує теоретичне навчання з набуттям практичного досвіду. Її організація, проведення та підбиття підсумків регламентуються низкою нормативних документів, а саме:

- *«Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України»*, затвердженим наказом Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 р. № 93 (зі змінами);
- *Рекомендаціями про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України*, розробленими науковою установою *«Інститут інноваційних технологій і змісту освіти»* (2013 р.);
- *«Положенням про проведення практики здобувачів вищої освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського»*, затвердженим наказом №125од від 21.06.2024 р.;
- навчальним планом та освітньо-професійною програмою підготовки здобувачів.

У структурі професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи практика відіграє ключову роль, адже дає можливість студентам перевірити свої знання у реальних умовах освітнього процесу, оволодіти методикою викладання та розкрити власний педагогічний потенціал. Особливого значення набуває практика з мистецьких дисциплін, оскільки саме мистецтво у початковій школі виконує багатогранну функцію: воно не лише навчає, а й виховує та розвиває. Через мистецьку діяльність формується емоційно-ціннісне ставлення до світу, розвиваються уява й творче мислення, здатність до самовираження, виховується естетичний смак і культура спілкування.

Метою педагогічної практики з мистецтва у початкових класах закладів загальної середньої освіти (далі – педагогічна практика з мистецтва) для студентів 4 курсу ОПП *«Початкова освіта. Мистецтво»* є формування готовності до здійснення мистецько-педагогічної діяльності. Це передбачає оволодіння вміннями планувати, організовувати та проводити уроки

мистецтва, а також брати участь у позакласній та позашкільній роботі, спрямованій на розвиток дитячої творчості та духовності.

У процесі педагогічної практики студенти закріплюють психолого-педагогічні, методичні й спеціальні знання, набувають досвіду їх творчого застосування, формують педагогічне мислення, комунікативні та організаторські здібності. Вони вчаться працювати в команді, розвивають креативність, емоційний інтелект і відповідальність – ті soft skills, що є невід’ємними складовими професійної компетентності сучасного вчителя.

Під час проходження педагогічної практики з мистецтва здобувачі набувають досвіду виконання функцій помічника вчителя початкових класів, учителя мистецтва або педагога-організатора початкової школи, що визначаються індивідуальним планом роботи студента.

Таким чином, педагогічна практика з мистецтва постає важливим етапом професійного становлення майбутнього педагога, під час якого відбувається не лише апробація знань і методичних умінь, а й виховання особистості вчителя нового покоління. Вона покликана сформувати фахівця, здатного інтегрувати мистецтво в освітній простір початкової школи, поєднувати інноваційні й традиційні методики, створювати умови для гармонійного розвитку дитини та плекати її у світі культурних і духовних цінностей.

РОЗДІЛ 1. ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ З МИСТЕЦТВА У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ ЗЗСО

1.1. Завдання педагогічної практики з мистецтва

Метою визначення завдань педагогічної практики з мистецтва є забезпечення цілісного розвитку професійних і особистісних компетентностей майбутніх учителів мистецтва, що включає планування та проведення уроків мистецтва, участь у мистецьких заходах та розвиток здатності до творчого і рефлексивного підходу в педагогічній діяльності.

Завдання педагогічної практики з мистецтва визначають напрями професійного розвитку студентів, спрямовані на вдосконалення педагогічних умінь, а також на формування педагогічного мислення і soft skills, необхідних для роботи з учнями на уроках та в позакласній і позашкільній діяльності.

Організаційно-методичні завдання:

- знайомитися з організацією викладання предмета «Мистецтво» (інтегрований курс) у початковій школі та сучасними підходами до освітнього процесу;
- використовувати навчальні програми («Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», інтегрований курс «Мистецтво») для підготовки та проведення уроків, закріплюючи теоретичні знання на практиці;
- розробляти календарно-тематичне та поурочне планування, створювати контрольні-діагностичні матеріали для учнів;
- брати участь у організації та проведенні позакласних і позашкільних мистецьких заходів (концерти, виставки, майстер-класи, гурткова робота).

Аналітичні та дослідницькі завдання:

- спостерігати та аналізувати роботу вчителя мистецтва, узагальнювати передовий педагогічний досвід і застосовувати його у власній практиці;
- досліджувати сучасний стан і проблеми викладання мистецьких дисциплін у ЗЗСО;
- розвивати навички самостійного аналізу та рефлексії власної діяльності під час проведення уроків і мистецьких заходів;
- використовувати творчий і дослідницький підхід для реалізації власних методичних ідей.

Професійно-особистісні завдання:

- формувати педагогічне мислення, культуру спілкування, педагогічний такт, толерантність і здатність до ефективної співпраці з учнями, колегами та батьками;

- розвивати soft skills: організаторські, комунікативні та креативні навички, здатність до командної роботи та відповідального прийняття рішень;
- закріплювати стійкий інтерес до професії, мотивацію до педагогічної самоосвіти та саморозвитку.

Практичні та виконавські завдання :

- удосконалювати власні виконавські, методичні та творчі вміння, реалізовувати нові педагогічні ідеї на уроках і мистецьких заходах;
- набувати досвіду виконання багатофункціональних ролей практиканта: учителя мистецтва, помічника вчителя початкових класів, педагога-організатора;
- створювати умови для розвитку творчості учнів, їх естетичного виховання та гармонійного розвитку особистості.

1.2. Прогнозовані результати педагогічної практики з мистецтва

Педагогічна практика з мистецтва спрямована на формування загальної та професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів, забезпечення набуття практичних умінь і навичок, необхідних для успішного проведення уроків мистецтва, організації позакласної та позашкільної мистецької діяльності, а також розвитку педагогічного мислення, творчості та soft skills.

Зокрема, під час педагогічної практики з мистецтва здобувачі повинні набути та поглибити свої професійні знання та вміння.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО РОЗРОБКИ ДОКУМЕНТІВ ПЛАНУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

2.1. Підбиття підсумків педагогічної практики

Звітна документація з педагогічної практики здається студентами по завершенню проходження практики протягом наступного тижня керівнику практики від ЗВО на кафедру мистецьких дисциплін дошкільної та початкової освіти. Вона включає:

1. Щоденник педагогічної практики, що відображає:

- зміст педагогічної практики (план роботи по дням),
- індивідуальний план роботи (з відміткою про його виконання),
- характеристику студента-практиканта, з підписами учителя мистецтва, завірену печаткою керівника закладу освіти, на базі якого здобувач проходив педагогічну практику
- містить самоаналіз педагогічної діяльності,

2. Звіт з практики, що включає фото-новини та фото-звіт чи відеолітопис груп про результати проведеної практики, який розміщується на сайті кафедри та факультету. Звіт містить пропозиції та зауваження студента-практиканта щодо організації та проведення педагогічної практики;

3. Конспекти проведених уроків музичного та образотворчого мистецтва, що оформлені у вигляді колективного проєкту «Коло педагогічних ідей» (або інша назва) з дидактичним наповненням: ілюстрації, таблиці, схеми, ескізи, аудіо, фото та відео матеріали тощо.

4. Сценарій залікового театралізованого заходу, що увійшов до колективного проєкту «Коло педагогічних ідей»

5. Аналіз

5. Інші матеріали (міні-проєкти, портфоліо, матеріали, визначені конкретним видом практики).

За результатами проходження педагогічної практики з мистецьких дисциплін, в кінці практики проводиться підсумкова конференція на кафедрі мистецьких дисциплін дошкільної та початкової освіти. За підсумками проходження педагогічної практики здобувачам виставляється диференційований залік. Студенти, які не виконали програму практики, за

наявності поважної причини направляються на практику повторно, у вільний від навчання час.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна :

1. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи. Київ: Кондор, 2008. 272с.
2. Барановська І.Г. Театр ляльок в початковій школі: навчально-методичний посібник. Вінниця, 2015. 170с.
3. Барановська І.Г., Демченко О.П., Жовніч О.В., Казьмірчук Н.С., Стахова І., Подорожний В. Сучасна драматургія для дітей: європейський контекст. Навчально-методичний посібник. Вінниця, 2022. 260с.
4. Барановська, І., Добровольська, Р., & Якименко, Ю. Методологічні засади формування культурної компетентності майбутніх учителів мистецтва за просвітницько-мотиваційним критерієм. *Освітологічний дискурс*, 2024. 45(2). <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2024.2.10>
5. Барановська Ірина, Коваль Тетяна, Граб Оксана . Формування естетичного світогляду майбутніх учителів музичного мистецтва як науково-педагогічна проблема. *Наука і техніка сьогодні* 2024. № 8 (36) .С. 493 – 503 <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/14350/14420>
6. Барановська І.Г., Тодосієнко Н.Л., Граб О.Д. Інноваційні підходи як чинник формування художньо-аналітичних і комунікативних умінь майбутніх учителів мистецтва. *Наукові записки. Серія Педагогічні науки*. 2025
7. Бібік Н.М., Вашуленко М.С., Мартиненко В.О., Коваль Н.С., Прищепа О.Ю. Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи: монографія. Київ: Пед.думка, 2014.346 с.
8. Даніель С. Мистецтво бачити. Про творчі здібності сприйняття, про мову ліній і фарб та виховання глядача. URL:

https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/ehstetika/daniel_s_m_iskusstvo_videt_2_013/34-1-0-4638

9. Ворожейкіна О.М. Театр для малюків (початкова школа). Харків: Вид. група «Основа», 2021. 207, [1] с.
10. Власова О.І. Основи психології та педагогіки: підручник. 2-ге вид., переробл.. К.: Знання, 2021. 333 с.
11. Завалко К. В. Інноваційне музичне навчання та розвиток музичних здібностей учня. Навчально-методичний посібник. К.: ЦНЛ, 2020. 200с.
12. Кудашева К. Музикотерапія в роботі з дітьми. Практичний посібник. 2023. 64 с.
13. Масол Л. М., Гайдамака О. В., Белкіна Е. В., Калініченко О. В., Руденко І.В. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів. Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2016. 256 с.
14. Мирончук Н.М. Методичні основи організації педагогічної практики студентів закладу вищої освіти: метод. посібн.. Житомир, 2017. 52 с
15. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н.М. Бібік. Київ: Літера ЛТД. 2018. 160 с
16. Пилипчак Марія. Школа Ритму. Навчальний посібник. 2024. 230с.
17. Тодосієнко Н.Л. Інновації та технології в сучасному мистецтві: навчально-методичний посібник. Вінниця, 2024. 210 с.
18. Педагогічна практика : навчально-методичний посібник / [уклад.: В.В. Макарчук, А.В. Добридень]. 3-ге видання, виправлене, доповнене. Умань : ФОП Жовтий О. О., 24. 158 с
19. Шквир О.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. 2-ге вид., допов. і перероб. Хмельницький: ХГПА, 2020. 94 с